[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1147

ਸ਼ਿਆਮ ਨਾਰਾਇਣ ਚੌਕਸੇ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 855 ਦਾ 2016)

ਜਨਵਰੀ 09, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ, ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ/ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 32 – ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਜਨ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਨੇ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ – 30ਵੇਂ ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਠ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਾਧਿਆ ਜਾਵੇ – ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ – ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਨੇ 5ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਨਰ ਐਕਟ, 1971 ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੋਧ ਸਮੇਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ – ਰਾਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ; ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਕੇਂਦਰੀ/ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 5ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 2017 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ – 30ਵੇਂ ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ – ਚੂੰਕਿ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਅਸਰ ਕਰਕੇ ਕਰੇਗੀ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ(ਆਂ) ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬੰਧਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਨਰ ਐਕਟ, 1971 ਐਕਟ – ਧਾਰਾਵਾਂ 2 ਅਤੇ 3 – ਜਨਹਿੱਤ ਯਾਚਿਕਾਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ/ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 32 – ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇੱਕ ਜਨ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ – 30ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ – ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ – ਅਰਜ਼ੀਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੋਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਰਾਜ ਨੇ 5ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ 1971 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸਮੇਤ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ – ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਫੈਸਲਾ: ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2016 – ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 51A(a) – ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ : 1. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ 1971 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੰਡਨੀਯ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਗਾਨ ਦੇ ਬਜਾਉਣ, ਸਮੂਹਿਕ ਗਾਉਣ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਾਨਾਂ ਦੇ ਬਜਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 24]

2. ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 25]

3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੌਲਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। [ਪੈਰਾ 30]

ਬਿਜੋ ਇਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ AIR 1987 SC 748 : [1986] 3 SCR 518 – ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2004) 2 SCC 510 : [2004] 1 SCR 1038 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਸੰਦਰਭ

[2004] 1 SCR 1038 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 15 [1986] 3 SCR 518 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 28

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਤਾ : ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 851 ਦੇ 2016।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ।

ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਏ.ਜੀ., ਸ਼ਿਵ ਮੰਗਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸੌਰਭ ਸ਼ਿਆਮ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸਿਧਾਰਥ

ਲੁਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ(ਏ.ਸੀ.), ਸੀ. ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ ਤਾਰਾ ਨਰੂਲਾ, ਮਿਸ ਗਾਰਗੀ ਖੰਨਾ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਵੈਭਵ ਅਭਿਨਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਰੂਪਰਾਹ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਰਗ, ਆਰ. ਐਚ. ਸਿੰਘ, ਰਿਤੁਨੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਲਾਨ, ਮਿਸ ਬਿਨੂ ਤਮਤਾ, ਅੰਕਿਤ ਯਾਦਵ, ਰਾਹੁਲ ਕ੍ਰਿਪਲਾਨੀ, ਪ੍ਰਣੈ ਰੰਜਨ, ਰਜਤ ਨੈਰ, ਐਮ. ਕੇ. ਮੋਰਾਰੀਆ, ਅਰਜਿਤ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅੰਕੁਰ ਤਲਵਾਰ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਏ. ਸੁਬਾ ਰਾਵ, ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼, ਮਿਸ ਸਿੰਧੂ ਟੀ. ਪੀ., ਬਿਨੀਸ਼ ਕੇ., ਆਰ. ਬੇਨੀਵਾਲ, ਮਿਸ ਅਰੁਸ਼ੀ ਸਿੰਘ, ਨਮਿਤ ਸਕਸੇਨਾ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਾਚੀ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨੀ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅੰਕਿਤ ਰਾਜ, ਮਿਸ ਇੰਦਿਰਾ ਭਾਕਰ, ਮਿਸ ਰੁਚੀ ਕੋਹਲੀ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਾਮਕਾਂਤਰਾਵ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਅਰਪਿਤ ਰਾਏ, ਬੀਜੂ ਪੀ ਰਾਮਨ, ਮਿਸਿਜ਼ ਨਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਵੀ. ਸ਼ਰਮਾ, ਬਜਰੰਗ ਲਾਲਜਾਟ, ਮਿਸ ਆਰੋਹੀ ਭੱਲਾ, ਮਿਸ ਸੁਜਾਤਾ ਕੁਰਦੁੱਕਰ, ਅਜੀਤ ਪਾਠਕ, ਵੀ. ਕੇ. ਬੀਜੂ, ਐਡਵੋਕੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ. 1. ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਜਨ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟ ਆਫ ਮੈਂਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਰਿਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਿਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ; ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕੀ ਬਣਾਏਗਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ।

2. ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਦਾਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਕਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਰਦਾਸ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਚਾਹੇ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਛਾਪਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਅਦਬੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਅਣਾਦਰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3. ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਈ। 30 ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ, ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ:-

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਾਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ।

(b) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦਾ ਡਰਾਮਾਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਇਰਟੀ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਦਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਡਰਾਮਾਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸਰਾਸਰ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ।

(c) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਛਾਣ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਮੂਲ ਹਨ।

(d) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(e) ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜੇ ਬੰਦ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੜਬੜੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਰਵਾਜੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(f) ਜਦੋਂ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(g) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਛੋਟਾ ਵਰਜਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

4. ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਨ:-

"ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਸਟਰ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਵਿਨਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।"

5. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੈਟਰਿਕਸ ਖੁਲ੍ਹੇਗਾ, ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹ 9 ਦਸੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ, ਇੰਪਲੀਡਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ:- "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਮਿਸਟਰ ਦਿਨੇਸ਼, ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਂਸ਼ਨਿੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੋਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਸਿੱਧਾਰਥ ਲੁਥਰਾ, ਜੋ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਨੇ ਵਿਕਲਾਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ (ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ) ਐਕਟ, 1995 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮਿਸਟਰ ਰੋਹਤਗੀ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਏਗਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ

ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1995 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ 2(i) ਅਤੇ 2(t) ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਸੀਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬੋਲਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ, ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਉਪਹਾਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਪੀੜਤ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਓਰਸ [(2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 481] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ।

6. ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਯਾਨੀ 14ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਫਰਵਰੀ, 2017 ਨੂੰ, ਕੁਝ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਸਿਧਾਰਥ ਲੁਥਰਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦੋਸਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਿੰਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

“ਮਿਸਟਰ ਸਿਧਾਰਥ ਲੁਥਰਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ, ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਨਿਊਜ਼ਰੀਲ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ। ਮਿਸਟਰ ਰੋਹਤਗੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਖਬਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਵ੍ਰਿਤਚਿਤਰ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 30.11.2016 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ 'ਦ ਰਾਈਟਸ ਆਫ ਪਰਸਨਸ ਵਿਥ ਡਿਸੈਬਿਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 2016' ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 102 'ਦ ਪਰਸਨਸ ਵਿਥ ਡਿਸੈਬਿਲਿਟੀਜ਼ (ਇਕੁਆਲ ਆਪਰਚੁਨਿਟੀ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਪਾਰਟੀਸੀਪੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1995' ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 9.12.2016 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੋਧਿਆ ਸੀ, ਵਿਕਲਾਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ 1995 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਮਿਸਟਰ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2016 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਿਸਟਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਲਾਂਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਖਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ।”

7. 18ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਨੂੰ, ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 15 ਦੇ 2017 ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਕਲਾਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

“ਇਹ ਐਨ.ਪੀ.ਆਰ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 30ਵੇਂ ਨਵੰਬਰ, 2016 ਅਤੇ 9ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਾਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ:- (v) ਮਾਨਸਿਕ ਬੀਮਾਰੀ

(vi) ਗੂੰਗਾ ਅੰਨ੍ਹਾ

(vii) ਕਈ ਗੁਣਾ ਅਪਾਹਜਤਾ

(viii) ਪਾਰਕਿੰਸਨਜ਼, ਕਈ ਸਕਲੀਰੋਸਿਸ

(ix) ਕੁਸ਼ਠ ਰੋਗ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਏ

(x) ਮਾਂਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਬਲਤਾ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਟਿਜ਼ਮ ਵਾਲੇ, ਸੈਰੀਬ੍ਰਲ ਪਾਲਸੀ, ਕਈ ਗੁਣਾ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਪਾਰਕਿੰਸਨਜ਼, ਕਈ ਸਕਲੀਰੋਸਿਸ, ਕੁਸ਼ਠ ਰੋਗ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਏ, ਮਾਂਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਬਲਤਾ ਅਤੇ ਗੂੰਗਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

8. ਪਿਛਲੇ ਮੌਕੇ ਯਾਨੀ 23ਜੀ ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:-

"ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਿਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਬਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 51A(a) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 'ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

9. ਸਾਡੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੁਗੋਪਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 5 ਦਸੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ।

10. ਸ੍ਰੀ ਅਭਿਨਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਹਨ:-

(a) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1971 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, '1971 ਐਕਟ') ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣ/ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(b) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51A(a) ਜੋ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ

ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੋ।

(c) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ "ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਕੈਨਵਸ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(d) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਈ) “ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਸਬੰਧੀ ਆਦੇਸ਼” ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੱਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

11. ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1971 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਤਦ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਗਾਉਣ/ਬਜਾਉਣ ਲਈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਮੇਅ" ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ।

"2. ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ।- ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ, ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਪਵਿਤਰ ਕਰਨਾ, ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ, ਵਿਗਾੜਨਾ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਰੌਂਦਣਾ ਜਾਂ *ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਤੋਤਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ (ਬੋਲੇ ਗਏ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ) ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਆਖਿਆ 1.–ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਾਅ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ।" & ਹੋਰ

ਵਿਆਖਿਆ 2.– "ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ" ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਸਵੀਰ, ਪੇਂਟਿੰਗ, ਡਰਾਇੰਗ ਜਾਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਵ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਉੱਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਉੱਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 3.– "ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਾਨ ਜੋ ਜਨਤਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਲਈ ਸੁਲਭ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲੀ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਰਸਤਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 4.– ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦਾ ਅਣਾਦਰ ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ— (ਜ) ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਾਹਨ, ਰੇਲ ਗੱਡੀ, ਕਿਸ਼ਤੀ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਹੁੱਡ, ਛੱਤ, ਪਾਸਿਆਂ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟਣਾ; ਜਾਂ

(k) ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਢਾਂਚਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ; ਜਾਂ

(l) ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ "ਕੇਸਰੀ" ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ।

13. ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ "ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ 1971 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 51A(a) ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

14. ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਖੜੇ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੋਧ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

15. ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਨ ਪੁਵੈਯਾ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ "ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ" ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਵਿਧ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ1 SUPERSCRIPT ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 27 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:

"ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹਨ।"

16. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਸੇਜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੀ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:-

"ਬਿਆਨ

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ: ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਚਰਚਾ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦਾ ਸਵਾਲ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਦਨ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਮਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਔਪਚਾਰਿਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜੇ ਮੈਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਆਵਾਂ। ਅਨੁਸਾਰਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜੋ ਜਨ ਗਣ ਮਨ ਕੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਦਲਾਅਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਗੀਤ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਨ ਗਣ ਮਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਹੋਵੇਗਾ।
ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ।

17. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

18. ਮਿਸਟਰ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਚੋਲਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪਕਾਰ ਲਈ ਉੱਚ

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਚਲਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

19. ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਮਿਸਟਰ ਪੀ.ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਉੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤੋਂ ਛੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

20. ਮਿਸਟਰ ਵੀ.ਕੇ. ਬਿਜੂ, ਜੋ ਕਿ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਮਿਸ ਨਨਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 2014 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

22. ਮਿਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਭਟਨਾਗਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੱਧਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਉਚਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

23. ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, 1971 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:-

“3. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਆਦਿ..- ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।”

24. ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੰਡਨੀਯ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਗਾਨ ਦੇ ਬਜਾਉਣ, ਗਾਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਗਾਉਣ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਾਨਾਂ ਦੇ ਬਜਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ III(4) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:-

“III(4). ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਗਾਨ (ਬਜਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ) ਦੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹਿਕ ਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

25. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹਿਕ ਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ

ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ, ਤੀਜਾ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

26. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ 6 ਦਸੰਬਰ, 2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼/ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:- ਆਦੇਸ਼

ਵਿ□ਯ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਬਜਾਉਣ/ਗਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇੰਟਰ-ਮਿਨਿਸਟ੍ਰੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਵਾਧੂ ਸਕੱਤਰ (ਸਰਹੱਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਇੱਕ ਇੰਟਰ-ਮਿਨਿਸਟ੍ਰੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ (ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੇ ਬਜਾਉਣ/ਗਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਬਾਰੇ ਸਿਫਾਰਿਸਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਐਕਟ, 1971 ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ।

ਕ੍ਰਮਾਂਕ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਵਿਭਾਗ

1 ਵਾਧੂ ਸਕੱਤਰ (ਬੀ.ਐਮ.), ਐਮ.ਐਚ.ਏ. ਚੇਅਰਮੈਨ

2 ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

3 ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

4 ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

5 ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

6 ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

7 ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

8 ਅਲਪਸੰਖਿਆਕ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮੈਂਬਰ

9 ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ ਮੈਂਬਰ

10 ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਮੈਂਬਰ

11 ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿਭਾਗ ਮੈਂਬਰ

12 ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ (ਐਡਮਿਨ.), ਐਮ.ਐਚ.ਏ. ਕਨਵੀਨਰ 2. ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

3. ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਸਕਿੱਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ।"

27. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਅੰਤਰ-ਮੰਤਰਾਲਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਗਾਉਣ/ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 1971 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ।

28. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਤੀਤ ਵੱਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਜੋ ਇਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ2$_{SUPERSCRIPT}$ (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਉਥੇ ਦੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਦਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ।

29. ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਅਸੀਂ 1971 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਅਭਿਨਵ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਬੇਅਦਬੀ ਬਾਰੇ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੌਵਰੈਨਟੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਲਾਉਣ, ਰੌਂਦਣ, ਗੰਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਕਲਾਪਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਿੱਲ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

30. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ AIR 1987 SC 748 ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਆਕਰਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦੌਰਾਨ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਬਿਜੂ ਅਤੇ ਸੁਸ੍ਰੀ ਨੈਂਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੀਵ ਭਟਨਾਗਰ, ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜੀਦਾਰ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੁਝਾਅ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਝਾਅ ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

32. ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੱਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੋਧ ਲਈ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੀ ਬਜਾਈ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਚਾਹੀਦਾ" ਨੂੰ "ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਵਿਵੇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ 23ਰੀ ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਦੀ ਸਾਡੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਣਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਗੇ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:-

(i) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ, 2017 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸੌਂਪੇਗੀ।

(ii) 30ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਦੀ ਬਜਾਈ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ।

(iii) ਚੂੰਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਣਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਣਾਏਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ 23ਰੀ ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ(ਆਂ) ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਧਨਯੋਗ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(iv) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(v) ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਨ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

34. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate